

**Osnabrikas deklarācija
par tādu profesionālo
izglītību un mācībām,
kas veicina atveseļošanu un
taisnīgu pārkārtošanos uz
digitālo un zaļo ekonomiku**

Apstiprināta 2020. gada 30. novembrī

Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2021

© Eiropas Savienība, 2021

Eiropas Komisijas dokumentu atkalizmantošanas politiku īsteno, pamatojoties uz Komisijas Lēmumu 2011/833/ES (2011. gada 12. decembris) par Komisijas dokumentu atkalizmantošanu (OV L 330, 14.12.2011., 39. lpp.). Ja vien nav norādīts citādi, šo dokumentu atkalizmantojot atļauts ar Creative Commons Attribution 4.0 International (CC-BY 4.0) licenci (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). Tas nozīmē, ka ir atļauta atkalizmantošana ar pienācīgu atsaukšanos uz dokumentu un norādēm uz grozījumiem.

PDF ISBN 978-92-76-43246-3 doi:10.2767/344211 KE-07-21-050-LV-N

2020. GADA OSNABRIKAS DEKLARĀCIJA

par tādu profesionālo izglītību un mācībām, kas veicina atveseļošanu un taisnīgu pārkārtošanos uz digitālo un zaļo ekonomiku

Par profesionālo izglītību un apmācību atbildīgo ministru no ES dalībvalstīm, kandidātvalstīm, EEZ valstīm, Eiropas sociālo partneru un Eiropas Komisijas 2020. gada 30. novembrī sanāksmē apstiprināta deklarācija, kurā izklāstītas jaunas politikas darbības profesionālās izglītības un apmācības (PIA) jomā 2021.–2025. gada periodam, lai papildinātu un īstenotu redzējumu un stratēģiskos mērķus, kas formulēti Padomes Ieteikumā par profesionālo izglītību un apmācību ilgtspējīgai konkurētspējai, sociālajam taisnīgumam un noturībai.

Mēs, par PIA atbildīgie ministri, atkārtoti apliecinām mūsu apņemšanos, kas tika apspriesta mūsu kopīgajā sanāksmē ar Eiropas sociālajiem partneriem un Eiropas Komisiju Osnabrikā 2020. gada 16.–17. septembrī, lai sekmētu atveseļošanu pēc Covid-19 un turpinātu attīstīt Eiropas izglītības un apmācības telpu ar uz nākotni orientētām izglītības un apmācības sistēmām, lai atbalstītu digitālo un zaļo pārkārtošanos un uzlabotu nodarbināmību un konkurētspēju, tādējādi stimulējot ekonomikas izaugsmi.

Visus mērķus un darbības īstenoš, ievērojot subsidiaritātes principu un atbilstīgi valstu situācijai PIA jomā.

Mēs uzsveram, ka spēcīga partnerība starp sociālajiem partneriem ir vitāli svarīga, lai sasniegtu Osnabrikas deklarācijā noteiktos mērķus un mērķuzdevumus.

Mēs novērtējam atbalstu, ko izrādījušas Eiropas līmeņa PIA pakalpojumu sniedzēju asociācijas un izglītojamo organizācijas, publicējot savus nostājas dokumentus atbilstīgi Osnabrikas deklarācijai.

Saskaņojuši par profesionālo izglītību un apmācību atbildīgie ministri no valstīm, kas piedalās Kopenhāgenas procesā:

- ES dalībvalstīm (Austrijas, Beļģijas, Bulgārijas, Čehijas, Dānijas, Francijas, Grieķijas, Horvātijas, Igaunijas, Itālijas, Īrijas, Kipras, Latvijas, Lietuvas, Luksemburgas, Maltas, Nīderlandes, Polijas, Portugāles, Rumānijas, Slovēnijas, Slovākijas, Somijas, Spānijas, Ungārijas, Vācijas, Zviedrijas);
- ES kandidātvalstīm (Albānijas, Ziemeļmaķedonijas, Melnkalnes, Serbijas, Turcijas);
- EEZ valstīm (Islandes, Lihtenšteinas, Norvēģijas);

saskaņojuši Eiropas sociālie partneri (*ETUC, BusinessEurope, SMEUnited, CEEP*);

saskaņojusi Eiropas Komisija un

atbalsta Eiropas līmeņa PIA pakalpojumu sniedzēju asociācijas (*VET4EU2*) un izglītojamo organizācijas (*OBESSU, Eiropas Mācekļu tīkls*), kas publicējušas nostājas dokumentu, kurā tās atbalsta Osnabrikas deklarāciju.

IEVADS

Covid-19 pandēmijai, kā arī digitalizācijai un klimata pārmaiņām ir liela ietekme uz mūsu ekonomiku, nodarbinātību un sabiedrību. Profesionālā izglītība un apmācība (PIA) tiek pamatoti aicinātas ne vien sniegt ieguldījumu reaģēšanas stratēģijās bezprecedenta gadījumos, piemēram, atveseļošanā pēc Covid-19, bet arī risinot tādus jautājumus kā demogrāfiskās pārmaiņas, digitālā inovācija, ilgtspējīgas jeb klimatneitrālas pieejas, augošs pieprasījums pēc *STEM* prasmēm un arvien lielāka vajadzība pēc pastāvīgas prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas¹ visā personas darba mūžā. PIA iegūst jaunu impulsu ar nesen atjaunināto Eiropas prasmju programmu² un Komisijas priekšlikumu Padomes ieteikumam par PIA³, kas palīdz pamatot personu tiesības uz kvalitatīvu un iekļaujošu izglītību, apmācību un mūžizglītību, kā norādīts Eiropas sociālo tiesību pīlāra pirmajā principā. 2002. gada 29.–30. novembra Kopenhāgenas deklarācija uzsāka Eiropas stratēģiju uzlabotai sadarbībai PIA jomā, kas plašāk pazīstama kā "Kopenhāgenas process". Sadarbība teju 20 gadu ilgušajā Kopenhāgenas procesā ir kļuvusi par katalizatoru, modernizējot PIA daudzās ES dalībvalstīs un kandidātvalstīs, un tā ir atbalstījusi darbu Eiropas stratēģisko mērķu un uzdevumu īstenošanā. Mēs balstīsimies uz sasniegumiem, kas gūti mūsu sadarbībā, par kuru vienojāmies Kopenhāgenas deklarācijā (2002) un kas no jauna tikusi apstiprināta Māstrihtas (2004), Helsinku (2006), Bordo (2008) un Brises (2010) paziņojumos un Rīgas secinājumos (2015). Kopenhāgenas process nodrošina trīspusēju platformu, lai pastiprinātu, papildinātu un īstenotu Eiropas PIA politiku, ko pieņēmusi Eiropas Savienības Padome. Tas arī nodrošina platformu sadarbības stiprināšanai ar sociālajiem partneriem, kamerām, PIA pakalpojumu sniedzējiem un izglītojamo organizācijām turpmākajiem pieciem gadiem. Tāpat tas sekmēs Eiropas izglītības un apmācības telpas turpmāku attīstīšanu ar uz nākotni orientētām izglītības un apmācības sistēmām, tādējādi atbalstot taisnīgu pārkārtošanos uz digitālo un zaļo ekonomiku.

1 Mēs terminu "prasmes" lietojam tā plašākajā nozīmē, t. i., ietverot arī kompetences.

² https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lv/ip_20_1196

³ Turpat.

PAMATOJUMS

Izcila un iekļaujoša Eiropas PIA ir vairāk nekā tikai reaģēšana uz notikumiem un problēmām, ar ko saskaras personas un organizācijas; PIA veicina inovāciju un ir pamata elements zaļai, digitālai un ilgtspējīgai izaugsmei. Tā uzlabo valstu noturību pret krīzēm, veido kvalitatīvas mūžizglītības iespējas visiem iedzīvotājiem un pārvērš digitālās un zaļās problēmas par virzītājspēkiem, kas spēj saskaņot ilgtspējīgu atveseļošanu, vides ilgtspēju un izaugsmes sniegto ieguvumu taisnīgu sadali starp visiem iedzīvotājiem un sabiedrībām.

Izcila un iekļaujoša Eiropas PIA ir vienlīdz nepieciešama arī Eiropas uzņēmumu konkurētspējai un labi funkcionējošam Eiropas darba tirgum.

Mācekļības un ar darbu saistītas mācības uzlabo nodarbināmību. PIA mūsu darbaspēkam sniedz zināšanas, prasmes un kompetences, kas ir atbilstošas strauji mainīgajam darba tirgum, un piedāvā prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas iespējas iekļaušanai un izcilībai. PIA piemīt īpašs fokuss un raksturs, un tai ir būtiska loma izglītības un apmācības, nodarbinātības un ekonomikas politiku saskares punktā. PIA var efektīvi attīstīt tikai tad, ja politikas ir saskaņotas un savstarpēji saistītas, pamatojoties uz līdzsvaru starp nepārtrauktību un jauniem politikas virzieniem.

Ņemot vērā priekšlikumu Padomes ieteikumam par PIA ilgtspējīgai konkurētspējai, sociālajam taisnīgumam un noturībai, kā arī atjaunināto Eiropas prasmju programmu, Osnabrikas deklarācija 2021.–2025. gada periodā ir vērsta uz četrām galvenajām jomām:

1. Noturība un izcilība, pateicoties kvalitatīvai, iekļaujošai un elastīgai PIA
2. Jaunas mūžizglītības kultūras izveide – tālākās PIA (TPIA) un digitalizācijas nozīmīgums
3. Ilgtspēja – zaļā saikne PIA
4. Eiropas izglītības un apmācības telpa un starptautiska PIA

Mēs šo deklarāciju veidojam uz pamatprincipiem, kas ietver pienācīgas uzmanības veltīšanu sociālajam dialogam un vajadzību pēc spēcīgas partnerības ar daudzām dažādām ieinteresētajām personām, ieskaitot sociālos partnerus, uzņēmumus, darba devēju organizācijas, kameras, nozaru asociācijas, PIA pakalpojumu sniedzējus, izglītojamo pārstāvjus, valsts, reģionālā un vietējā līmeņa pārvaldi, nodarbinātības dienestus un sociālās ekonomikas organizācijas. Modernai un izcilai PIA būtiski svarīgi ir uzņēmumi kā mācību vieta. Mēs uzsveram ar uzņēmumiem dalīto atbildību par nepieciešamo prasmju nodrošināšanas veicināšanu. Lai sasniegtu deklarācijas mērķus, jo īpaši pandēmijas apstākļos, būtiska ir arī vajadzība pēc pietiekamiem ieguldījumiem un visu ieinteresēto personu iesaiste. Kvalitatīvai un iekļaujošai PIA būtu jāsniedz iedzīvotājiem vienlīdzīgas mācību iespējas neatkarīgi no viņu personīgās vai ekonomiskās situācijas un dzīvesvietas.

Pamatprincipi ietver arī vajadzību nodrošināt kvalitatīvas mācekļības un ar darbu saistītas mācības, nostiprināt sasniegumus, kā arī nepieciešamību labāk integrēt

sākotnējo un tālāko PIA, lai nodrošinātu pārkvalifikāciju un prasmju pilnveidi, ieskaitot ceļus no sākotnējās PIA (SPIA) uz TPIA. Mūsu uzmanības centrā ir iedzīvotāji, izglītojamie un viņu ģimenes; visiem izglītojamajiem būtu jābūt tiesībām piekļūt kvalitatīvai, iekļaujošai un atbildīgai PIA un gūt labumu no tās.

Lielas nenoteiktības apstākļos ieguldījumi cilvēku prasmēs un kompetencēs ir labākais veids, kā palielināt Eiropas iedzīvotāju pašpārliecību; tas ir cieši saistīts ar darba tirgu efektivitātes uzlabošanu.

1. mērķis. Noturība un izcilība, pateicoties kvalitatīvai, iekļaujošai un elastīgai PIA

Jaunas tehnoloģijas, jauni uzņēmējdarbības modeļi, digitalizācija, mākslīgais intelekts, demogrāfiskās pārmaiņas, klimata pārmaiņas un Covid-19 izraisītā ekonomiskā krīze prasa PIA sistēmu elastīgu reakciju kopā ar atbilstīgu pārvaldību. Elastīga un noturīga PIA spēj pielāgoties traucējumiem un pārvērst draudus par iespējām, paverot ceļu mūsu ekonomikas un sabiedrības inovācijai, produktivitātei un noturībai vietējā, reģionu, valstu un Eiropas līmenī. PIA palīdz iedzīvotājiem pielāgoties pārmaiņām, bet PIA arī būtu jādod tiem iespēja veidot pārmaiņas. Inovācija PIA jomā ir cieši saistīta ar tādām tēmām kā jaunas prasmes, mācību programmas, izglītības metodoloģija un prognozēšanas rīki.

Tādēļ mēs esam apņēmušies izmantot digitālo mācību un mākslīgā intelekta potenciālu, lai atbalstītu izglītojamos zināšanu, prasmju un kompetenču apguvē. Darba tirgus un prasmju apzināšanai⁴, kā arī pētniecībai būtu jāsniedz informācija PIA lēmumu pieņēmējiem un jāatbalsta PIA pakalpojumu sniedzēji un speciālisti, veidojot un pielāgojot to piedāvāto PIA mainīgajām darba tirgus un sociālajām vajadzībām. Izglītojamajiem vajag vairāk karjeras konsultāciju un individuāli pielāgota atbalsta, lai veidotu mācību ceļus un karjeras attīstības iespējas. Turklāt Covid-19 pandēmija ir mums parādījusi, ka digitālajām mācībām var būt papildinoša un būtiska loma, atbalstot mācīšanos. Līdzās lejupējām pārvaldības pieejām jaunajos apstākļos palielinās dažādo horizontālo sadarbības tīklu nozīme, ieskaitot prakses kopienu veidošanu savstarpējam atbalstam un zināšanu radīšanai, jo īpaši attiecībā uz ārkārtas risinājumiem.

Pašlaik mēs esam liecinieki tam, kā darba tirgū palielinās vajadzība pēc atšķirīgu prasmju un kvalifikāciju kombinācijas, kā arī strukturālām izmaiņām PIA vidē. Abas tendences prasa modernizētu, iekļaujošu PIA. Cilvēkiem būs regulāri jāpārkvalificējas un jāpilnveido prasmes, lai pielāgotos straujajām pārmaiņām digitalizācijā⁵, PIA izcilība visos kvalifikācijas līmeņos, ieskaitot augstākos Eiropas

⁴ Prasmju apzināšana ir ekspertu virzīta procesa rezultāts, kura gaitā atlasa, kombinē un prezentē pierādījumus, – pamatojoties uz prasmju prognozēm, absolventu gaitu apzināšanu, prasmju apsekojumiem, lielo datu analīzi un citām metodēm –, lai kartētu un prognozētu prasmju tendences.

⁵ Ņemot vērā Eiropas Sociālo partneru Pamatnolīgumu par digitalizāciju (2020).

kvalifikāciju ietvarstruktūras (EKI) līmeņus, kļūs arvien svarīgāka nodarbināmības saglabāšanai. Izcila PIA sagatavo izglītojamos šodienas un nākotnes darba pasaulei, radot iespējas darbvietu izveidei efektīvos un kvalitatīvos darba tirgos. Izcila PIA veicina demokrātiskas pilsonības un Eiropas vērtību stiprināšanu. Šo mērķu sasniegšanai būs nepieciešams attīstīt PIA iestāžu spējas ar aktīvu ieinteresēto personu līdzdalību. Kvalitatīva PIA, kas ietver uzņēmējdarbības izglītību, dod iespējas izglītojamajiem atvērt jaunus uzņēmumus.

PIA iestāžu loma un darbības joma mainās. Robežas starp augstāko izglītību un PIA izplūst; joprojām ir jāpārvar šķēršļi, bet politika cenšas nodrošināt lielākas tālākās virzības iespējas izglītības un apmācības sistēmās. Izcila PIA tiek augstu vērtēta sabiedrībā, un tā ir saistīta ar atzišanu un iespējām virzīties uz augstāko izglītību, kā arī vieglu piekļuvi darba tirgum.

Tādējādi mēs atbalstām iniciatīvu par PIA izcilību Eiropā un uzsveram, ka PIA programmas EKI 5.–8. līmenī ir būtiskas līdztekus augstākajai izglītībai, sniedzot PIA absolventiem elastīgu, iekļaujošu un vērtīgu ceļu uz augsta līmeņa darbvietām un karjeras iespējām, reaģējot uz pašreizējām un nākotnes sociālekonomiskajām vajadzībām. Mēs uzskatām, ka ļoti svarīgi ir mērķtiecīgi, kvalitatīvi ieguldījumi PIA un uzlabota sadarbība ar un starp sociālajiem partneriem un attiecīgajām ieinteresētajām personām, ieskaitot izglītojamos.

Īstermiņa mērķuzdevumi 2021. 2025. gadam

Atbalsts ES līmenī

Veicināt paraugprakses apmaiņu un mācīšanos no līdzbiedriem pasākumos, kas saistīti ar inovatīvām politikas reformām un PIA izcilību, risinot arī jautājumus saistībā ar ilgtspēju un digitalizāciju saistībā ar sākotnējās PIA un tālākās PIA kvalifikāciju sniegtajām pievilcīgajām iespējām karjeras veidošanai.

Veidot un stiprināt profesionālās izcilības centrus kā inovatīvus inkubatorus un prasmju ekosistēmas, kas aptver mācību, apmācības un pētniecības darbības, PIA, augstāko izglītību un pētniecību par noteiktām nozarēm vai sociālekonomiskajām problēmām, ieskaitot atbalstu uzņēmējdarbībai un visiem pieejamus digitālus un inovatīvus PIA resursus.

Darbības valstu līmenī

Izpētīt iespēju izveidot tīklu, kurā darbotos brīvprātīgi eksperti un vadītāji (pensionēti vai atvaļinājumā esoši), lai atbalstītu savus līdzbiedrus PIA un mācekļību jomā, kā daļu no Eiropas Mācekļību alianses.

Atbalstīt digitālās infrastruktūras izstrādi mācību un mācīšanas nolūkiem PIA, ieskaitot mākslīgo intelektu un paplašinātās realitātes / virtuālās realitātes tehnoloģijas, un izstrādāt piemērotas institucionālās mācīšanas

un mācību procedūras, ko atbalsta atbilstoša infrastruktūra, jo īpaši tālās un lauku teritorijās, tādējādi nodrošinot sociālo iekļaušanu.

Pastiprināt ar darbu saistītas mācības un mācekļības, īstenojot Eiropas satvaru kvalitatīvai un rezultatīvai mācekļībai⁶ un izmantojot atbalsta pakalpojumus pēc pieprasījuma un politikas apguves iniciatīvas. Stiprināt kvalitatīvu un iekļaujošu mācekļību izmantošanu kā rīku, ar ko atbalsta neaizsargātu grupu pāreju no skolas/apmācības uz darba vidi un uzlabo iedzīvotāju kvalifikācijas līmeni.

Atbalstīt profesionālo izcilību (profesionālās izglītības un apmācības izcilības centrus) un uzlabot tālākas virzības iespējas starp profesionālo un akadēmisko karjeru, ieskaitot ar darbu saistītas mācības un uzlabotu sadarbību starp PIA, augstāko izglītību un pētniecības centriem, tādējādi izveidojot kvalitatīvas un efektīvas PIA un mācekļības programmas EKI 5. līmenī un augstākos līmeņos.

Izstrādāt valsts un reģionāla līmeņa prasmju apzināšanas sistēmas, ieskaitot prasmju paredzēšanu un absolventu gaitu apzināšanu; sniegt sociālajiem partneriem, lēmumu pieņēmējiem, ieinteresētajām personām un pakalpojumu sniedzējiem iespējas savlaicīgi un efektīvi pielāgot un atjaunināt PIA programmas, mācību programmas un pamatnostādnes.

2. mērķis. Jaunas mūžizglītības kultūras izveide – TPIA un digitalizācijas nozīmīgums

Digitālās un zaļās pārkārtošanās rezultātā mainās darba un kvalifikācijas profili un rodas jaunas profesijas, tāpēc cilvēkiem ir nepieciešams atbalsts, lai viņi varētu pastāvīgi pilnveidot un atjaunināt savas prasmes. Eiropas un valstu kvalifikāciju ietvarstruktūras ir attīstījušās un kļuvušas par stūrakmeni kvalifikācijas sistēmām, kas atbalsta kvalifikāciju pārredzamību un kvalitāti. Ir nepieciešams popularizēt PIA kā pievilcīgu un kvalitatīvu darba un dzīves ceļu. Jo īpaši pievilcību var nodrošināt ar apmācības ceļu pielāgojamību, elastīgumu, augstu kvalitāti, iekļautību un tālākas virzības iespējām.

Mūžizglītība nozīmē, ka personām tiek dotas iespējas apgūt daudzas dažādas prasmes un kompetences un izvēlēties savu ceļu izglītības un apmācības sistēmā, izmantojot jaunākās tehnoloģijas un mācību līdzekļus starp dažādām izglītības un apmācības iestādēm. Tādēļ TPIA būtu jāizmanto sistēmiska pieeja, lai pielāgotos tehnoloģiju izmaiņām visā darba dzīves gaitā. Tāpēc jaunas mūžizglītības kultūras tālāka pilnveidošana un kvalitatīvu, pieejamu, iekļaujošu, būtisku un ilgtspējīgu mūžizglītības sistēmu nodrošināšana ir visu ieinteresēto personu – valsts un

⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX%3A32018H0502%2801%29>

reģionālā līmeņa iestāžu, sociālo partneru un PIA pakalpojumu sniedzēju un izglītojamo – atbildība.

SPIA un TPIA piedāvājumiem būtu jābūt labāk saistītiem, savietojamiem un balstītiem uz prasmju apzināšanu Eiropas, valstu un/vai reģionu līmenī. Jauna mūžizglītības kultūra nozīmē, ka personas gūst labumu no karjeras konsultēšanas visā dzīves garumā un var piedalīties kvalitatīvās un iekļaujošās PIA programmās un iegūt svarīgas kompetences, lai aktīvi pārvaldītu savus izglītības, apmācības un nodarbinātības posmus ar visu ieinteresēto personu atbalstu un pastiprinātu atbildību. Tai ir nepieciešama uz praksi orientēta PIA politika un sistēmas, kuras virza sociālais un nodarbinātības pieprasījums. Jauna mūžizglītības kultūra tāpat nozīmē, ka TPIA stratēģijās svarīga loma ir ar darbu saistītām mācībām un apmācībai darbavietā. Visa vecuma izglītojamajiem un uzņēmumiem būtu jāapzinās savas vajadzības un jāveido mācīšanos veicinoša darba vide, lai pilnībā izmantotu izglītojamo personu potenciālu. Ir svarīgi nodrošināt efektīvu karjeras konsultēšanu un piekļuvi kvalitatīvai izglītībai un apmācībai ikvienam un jo īpaši neaizsargātiem izglītojamajiem, tostarp izmantojot, piemēram, tiesības uz apmācību, kontus, divpusējus fondus un citus stimulus.

Mūžizglītības kultūrai ļoti svarīgi ir mērķtiecīgi skolotāji, karjeras konsultanti, pasniedzēji un mentori, kuriem ir pieejama kvalitatīva un iekļaujoša sākotnējā un tālākā profesionālā pilnveide un kuri darbojas kā izplatītāji un mediatori. Pēc šādas pilnveides skolotāji un pasniedzēji daudzējādā ziņā aktīvi iesaistīsies pārmaiņu vadībā. Digitālā mācīšana un apmācība prasa PIA personālam izstrādāt jaunas metodiskās un didaktiskās pieejas izmantošanai savstarpēji saistītā pasaulē. Lai to panāktu, skolotāju un pasniedzēju profesijas⁷ ir jāpadara pievilcīgākas, piemēram, ja iespējams, atbalstot uzņēmējdarbības profesionāļu iespējas strādāt skolotāju un pasniedzēju profesijās PIA iestādēs, atbilstīgi valsts tiesību aktiem un noteikumiem par iespējām strādāt pedagogu profesijā.

Īstermiņa mērķuzdevumi 2021. 2025. gadam

Atbalsts ES līmenī

Izstrādāt stratēģijas un pasākumus, kas būtiski prasmju pilnveidei un pārkvalifikācijai zajās un digitālās pārkārtošanās kontekstā, pamatojoties uz ES mēroga apsekojumiem, piemēram, profesionālās tālākizglītības apsekojumu, Eiropas uzņēmumu apsekojumu un citiem būtiskiem pierādījumiem no Komisijas un *Cedefop*.

Turpināt uzlabot stratēģisko prasmju paredzēšanu ES līmenī, jo īpaši ar *Cedefop* darbu prasmju apzināšanā, apspriežoties ar Eiropas Komisiju, valstu valdībām un sociālajiem partneriem.

⁷ Atbilstoši Padomes secinājumiem par Eiropas skolotājiem un pasniedzējiem nākotnei (2020/C 193/04).

Uzsākt un atbalstīt Prasmju pilnveides paktu, mobilizējot partnerības, stimulus un saistības pasākumu īstenošanai, atbilstoši darbaspēka prasmju pilnveidei un pārkvalifikācijai un vienojoties ar dalībvalstīm un uzņēmumiem.

Izpētīt finansiālus un nefinansiālus stimulus SPIA un TPIA, pievēršoties pieaugušajiem, kas mācās, veicināšanas programmas ar publiskā sektora finansējumu TPIA un citus finansiālus stimulus, attiecīgā gadījumā sasaistot tos ar koplīgumiem, lai veicinātu individuālo mācīšanos, ņemot vērā sinerģiju starp dažādajām politikas jomām, piemēram, nodarbinātības, sociālās iekļaušanas un izglītības politiku, kā arī valstu un reģionu specifiku.

Uzlabot Eiropas statistiku sadarbībā ar valstu statistikas birojiem, ieskaitot darbu pie statistikas par publiskā un privātā sektora ieguldījumiem pieaugušo izglītībā.

Atvieglot mobilitāti mācībām un darbam Eiropā, nodrošināt piekļuvi pārredzamai un ticamai informācijai par prasmēm, mācību iespējām un darba tirgus tendencēm, sekmēt Eiropas mēroga izglītības un karjeras vadības digitālo platformu savienošanu un dot iespēju izglītības un apmācības iestādēm izdot digitālus diplomus un sertifikātus (*Europass* digitālie diplomi), tādējādi veicinot kvalifikāciju pārredzamību un atzišanu visā Eiropā, izmantojot jauno *Europass* platformu.

Darbības valstu līmenī

Izstrādāt valsts prasmju stratēģijas kvalitatīvai un iekļaujošai mūžizglītībai kopā ar visām attiecīgajām valsts, reģionu, nozaru ieinteresētajām personām un sociālajiem partneriem. Papildus izglītības un apmācības nodrošināšanai valsts prasmju stratēģijas var ietvert padomus, stimulus darba devējiem prasmju sniegšanas uzlabošanai, aktīvākai darba ņēmēju dalībai, iepriekšējas izglītības validēšanu un mērķtiecīgas publiskas pieejas, lai sasniegtu neaktīvas un bez darba esošas personas, jauniešus, kas nemācās, nestrādā un neapgūst arodu, vai bezdarba riskam pakļautas personas.

Izstrādāt mērķorientētus informatīvos pasākumus par ieguvumiem no TPIA un nodrošināt lietotājiem ērtu piekļuvi informācijai par SPIA un TPIA piedāvājumiem valsts un reģionālajā līmenī, kas risina dzimumu un citus stereotipus, lai nodrošinātu līdztiesīgu, taisnīgu un daudzveidīgu sabiedrību.

Sadarboties ar attiecīgajām ieinteresētajām personām, lai izstrādātu digitālos mācību risinājumus, kas atbalsta piekļuvi TPIA iespējām un piešķir TPIA diplomus un sertifikātus, tādējādi paverot iespēju iegūt pilnvērtīgu kvalifikāciju, neatstājot novārtā TPIA darbavietā un pozitīvo ietekmi, ko rada mācīšanos veicinoša darba vide.

Atbalstīt valsts PIA platformu vai datubāzu savienošanu ar *Europass* saskaņā ar *Europass* lēmumu un EKI ieteikumu attiecīgos gadījumos. Atbalstīt PIA skolotājus, pasniedzējus, karjeras konsultantus, pieaugušo izglītētājus un mentorus, nodrošinot tiem pienācīgas prasmes un rīkus

digitālajām tehnoloģijām un ar digitālo tehnoloģiju palīdzību, jo īpaši ar sistēmiskām pieejām un iespējām sākotnējai un tālākai profesionālajai attīstībai skolas un darba vidē, kā arī attālināto izglītību un mācībām, kas tiem ļauj attīstīt savu karjeru.

3. mērķis. Ilgtspēja – zaļā saikne PIA

Atbildīga rīcība attiecībā pret vidi ietekmē Eiropas sabiedrību un ekonomiku. Ilgtspēja ir visaptverošs jautājums, kas saistīts ar pieprasījumu pēc darbaspēka, izglītības, prasmēm, profesijām un darbvietu un darba ņēmēju ģeogrāfisko sadalījumu. Uzņēmumi, privātā sektora organizācijas un sabiedrības iniciatīvas ir būtiski ilgtspējas virzītājspēki ekonomikā un sabiedrībā. SPIA un TPIA būtu jācenšas integrēt ilgtspējai nepieciešamās prasmes to noteikumos un praksē. Turklāt šā mērķa sasniegšanai ļoti svarīga ir saikne starp digitalizāciju un ilgtspēju. Tehnoloģiju attīstība virza nozaru, tostarp izglītības un apmācības, izaugsmi; publisko avotu un digitālās mācību vides veidošana var padarīt izglītību ilgtspējīgai attīstībai pieejamāku izglītības un apmācības vidēs un arī ārpus tām – skolās, uzņēmumos un mājās.

Īstermiņa mērķuzdevumi 2021. 2025. gadam

Atbalsts ES līmenī

Veicināt iniciatīvas, kas atbalsta sadarbību un zināšanu apmaiņu starp PIA iestādēm un pakalpojumu sniedzējiem par mācīšanās metodēm, mācību programmām, pamatnostādņēm, ar darbu saistītām mācībām un kvalitātes nodrošināšanu izglītības un apmācības piedāvājumam saistībā ar zaļajām prasmēm, izmantojot tādas Eiropas programmas kā *Erasmus+*.

Sekmēt PIA skolotāju un pasniedzēju prakses apmaiņu, īpaši attiecībā uz tendencēm un nepieciešamajām prasmēm saistībā ar zaļo ekonomiku, lai nodrošinātu mācīšanos no līdzbiedriem un salīdzinošo izvērtēšanu, kā arī paraugprakses apmaiņu.

Aicināt uzņemties jaunas saistības un veidot jaunas partnerības kvalitatīvām un efektīvām mācekļībām, kas saistītas ar zaļajām tehnoloģijām un profesijām, saskaņā ar atjaunināto Eiropas Mācekļu aliansi, koncentrējoties uz ekonomikas nozarēm, kas būs starp vadošajām nozarēm pārkārtošanās procesā uz klimatneitrālu Eiropu. Izpētīt iespējas padarīt ES PIA politikas sadarbību klimatneitrālu, piemēram, plašāk izmantojot video konferences, tīmekļseminārus un virtuālās konferences ar visām PIA ieinteresētajām personām un sociālajiem partneriem.

Darbības valstu līmenī

Veidot iniciatīvas PIA programmu zaiņnāšanai, ieskaitot izglītību un apmācību tādās jomās kā zaiņs tehnoloģijas un inovācija, energoefektivitāte, aprites ekonomika, informētība par vides jautājumiem, mācību un apmācības materiālu ilgtspējīga izmantošana, digitalizācija nolūkā samazināt klimata pārmaiņu ietekmi. Sadarbībā ar sociālajiem partneriem noteikt darba tirgum būtiskas prasmes, kas nepieciešamas zaiņs pārkārtošanās īstenošanai un kas jāiekļauj mācību programmās un PIA piedāvājumā, ieskaitot pamata prasmes visās nozarēs un profesijās un konkrētajām nozarēm nepieciešamās specifiskās prasmes. Noteikt un atbalstīt prioritātes, lai skolotāji un pasniedzēji, PIA pakalpojumu sniedzēju vadītāji un pasniedzēji un mentori uzņēmos darbotos kā izplatītāji un mediatori, ņemot vērā arvien lielāko digitalizāciju un ilgtspēju apmācības programmu sniegšanā un pārvaldībā.

4. mērķis. Eiropas izglītības un apmācības telpa un PIA starptautiskā dimensija

Tirgus globalizācija un demogrāfiskās tendences prasa modernizēt un pielāgot dalībvalstu PIA sistēmas un iestādes valsts, reģionu un nozaru līmenī. Globālā attīstība arī sniedz lieliskas iespējas Eiropai kā izglītības un apmācības vietai. Tāpat šis mērķis attiecas arī uz Kopenhāģenas deklarācijas vērienīgo nodomu padarīt Eiropu par pasaules līmeņa mērauklu profesionālās izglītības apguvēju vidū. Šajā kontekstā Eiropas un valstu kvalifikāciju ietvarstruktūras un *Europass* ir pavērušas ceļu šādām iespējām.

Pēdējo divdesmit gadu laikā mobilitāte profesionālajā izglītībā un apmācībā ir ievērojami palielinājusies, vairāk nekā 1,5 miljoniem PIA izglītojamo un mācību personāla gūstot labumu no *Erasmus+* sniegtās mobilitātes. Covid-19 pandēmijas kontekstā īpaši aktuāla ir kļuvusi virtuālā un hibrīda mobilitāte. Arvien aktīvāk tiek īstenoti sadarbības projekti, kuru rezultāts ir kopīgas PIA programmas un kvalifikācijas. Migrācija ir problēma, kas skar ikvienu. Kvalifikāciju un kompetenču pārredzamība un salīdzināmība palīdz kompetentajām struktūrām, izglītības un apmācības pakalpojumu sniedzējiem, darba devējiem un personām izdarīt uz informāciju pamatotu izvēli un pieņemt lēmumus. Šajā sakarā mums būtu pilnībā jāizmanto ES iniciatīvas un programmas (piemēram, EKI, *Europass*, *Erasmus+*).

Šīs iniciatīvas un programmas atbalsta kvalifikāciju pārredzamību un iespēju nodrošināšanu visiem izglītojamajiem, lai viņi varētu iesaistīties elastīgos un iekļaujošos karjeras iespēju virzienos, kā arī mudina personas pārvietoties starp dažādās valstīs esošām mācību vietām, iegūstot pilnu kvalifikāciju vai piedaloties SPIA vai TPIA mācībās. Ņemot vērā demogrāfiskās pārmaiņas, tas sekmēs arī

kvalificētu darba ņēmēju un speciālistu pārrobežu mobilitāti, tādējādi uzlabojot piedāvājuma un pieprasījuma atbilstību darba tirgū.

Kopumā mums būtu jāveicina Eiropas PIA sistēmas kā kopīga Eiropas izglītības un apmācības telpa, kas profesionālās izglītības apguvēju vidū tiktu atzīta par pasaules līmeņa mērauklu. Tas ietver arī principu un standartu izstrādi, pamatojoties uz *Europass*, kas būtu pievilcīgas un drošas alternatīvas komerciālām datu apstrādes platformām un produktiem no citiem pasaules reģioniem. Ar Eiropas Izglītības fonda (*ETF*) un *Cedefop* atbalstu ES PIA politika varētu palīdzēt izglītībai un apmācībai kaimiņvalstīs un citos pasaules reģionos.

Īstermiņa mērķuzdevumi 2021. 2025. gadam

Atbalsts ES līmenī

Pastiprināt mobilitāti, tostarp ilgtermiņa mobilitāti profesionālajā izglītībā un apmācībā, pamatojoties uz kopīgiem kvalitātes kritērijiem un PIA mācīšanās rezultātu atzīšanas veicināšanu.

Izpētīt iespēju veidot strukturētu starptautisku informācijas apmaiņu starp PIA ieinteresētajām personām, PIA skolotājiem un pasniedzējiem un sociālo partneru pārstāvjiem; novērtēt Eiropas rīku, piemēram, *EPALE*, *eTwinning* un *Europass*, potenciālu.

Turpināt attīstīt *Europass* ciešā sadarbībā ar dalībvalstīm un Eiropas sociālajiem partneriem, ņemot vērā valsts un reģionālo PIA sistēmu specifiku; nodrošināt, ka PIA izglītojamajiem ir pieejama daudzvalodu informācija par mācību mobilitāti, Eiropas PIA programmām un kvalifikācijas prasībām darba piedāvājumiem jebkurā laikā un vietā, tostarp mobilajās ierīcēs, tādējādi atbalstot Eiropas izglītības un apmācības telpu.

Atbalstīt valstu komandu sagatavošanos un dalību *EUROSKILLS* konkursā, lai uzlabotu PIA pievilcību un tēlu, veicinātu PIA izcilību Eiropā un kļūtu par čempioniem globālajos *WorldSkills*ursos.

Sadarboties ar starptautiskajām organizācijām, jo īpaši ESAO, SDO, *UNSECO*, Eiropas Padomi, Pasaules Banku un citiem reģionālajiem PIA tīkliem pasaulē, koncentrējoties uz vienotu pasaules PIA darba kārtību (kopīgas pasaules PIA konferences, paraugprakses apmaiņas veicināšana par reģionālajām kopīgu interešu PIA inovācijām un instrumentiem).

Darbības valstu līmenī

Atbalstīt un veicināt PIA un pieaugušo, kas mācās, tostarp mācekļu, mobilitāti, piemēram, izstrādājot atbalsta struktūras un sniedzot informāciju par iespējām uzņēmējvalstīs.

Palielināt PIA izglītojamo, skolotāju un pasniedzēju mobilitāti, vienlaicīgi pastiprinot pasākumus nolūkā uzlabot mācīšanās rezultātu kvalitāti un atzīšanu, kā arī pienācīgas atbalsta struktūras. Veicināt ilgākus PIA izglītojamo mobilitātes periodus ārvalstīs un nodrošināt, ka mācekļu iekārtošana darbā atbilst Eiropas satvaram kvalitatīvai un rezultatīvai

mācekļbai, ņemot vērā valstu noteikumus un koplīgumus, ieskaitot noteikumus par darba aizsardzību.

Izstrādāt PIA internacionalizācijas stratēģijas, mobilizējot partnerības un iekļaujot saistības par konkrētām un mērķtiecīgām darbībām, iesaistot visas attiecīgās ieinteresētās personas saskaņā ar valsts un reģionālā līmeņa noteikumiem.

Veicināt starpkultūru zināšanas, prasmes un kompetences kā daļu no kvalifikācijas un mācību programmu prasībām PIA kvalifikācijās atbilstoši Pamatkompetenču satvaram.

Sadarboties ar citām ES valstīm, sagatavojot valstu komandas starptautiskiem konkursiem, piemēram, *WorldSkills* un *EuroSkills*.

Atbalstot sekmīgu saskaņoto darbību īstenošanu, mēs aicinām *Cedefop* un *ETF* uzraudzīt Osnabrikas deklarāciju un katru gadu sniegt attiecīgus ziņojumus Arodmācību padomdevējai komitejai un ģenerāldirektoriem profesionālās izglītības jomā.

Eiropas Savienības
Publikāciju birojs

eu2020.de
bmbf.de